

Besvarelse

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Det er glædeligt, at vi i dag får mulighed for at føre en mere overordnet og langsigtet debat om udviklingen i det internationale system, hvor dansk udenrigspolitik bliver formet.

Efter den kolde krigs afslutning er vi forhåbentlig på vej mod en ny og samarbejdende verden, men for øjeblikket befinder vi os i en brydningstid. Den globale magtbalance er ændret; Sovjetunionen er opløst i en række nye, selvstændige stater; de kommunistiske diktaturer i Østeuropa er afløst af nye demokratier med ganske store folkelige forventninger om, at det på kort tid vil kunne lykkes at gennemføre tilbundsgående politiske og økonomiske reformer, og også i Latinamerika, Afrika og Asien – ja, over hele verden – er disse reformprocesser i fuld gang, og det er en god udvikling.

Hvor ligger så vore udfordringer? Hvad er det, der truer stabiliteten i verden, hvad er det, der truer i vores egen region og dermed truer vores egen situation? Ja, vi oplever konflikter i Europa med stigende fremmedhad og racisme og stadig flere og større katastrofesituationer – både menneskeskabte som f.eks. borgerkrigen, ødelæggelserne og de massive flygtningeproblemer i det tidligere Jugoslavien og naturskabte som tørken, hungersnøden og den truende sultedød i store dele af Afrika – og hvis disse problemer ikke løses, får de indflydelse på vores hverdag og vores fremtid.

Ligeledes må den økonomiske usikkerhed og ulighed udjævnes – ikke kun mellem i-lande og ulande i traditionel forstand, dvs. mellem Nord og Syd – men også inden for de forskellige regioner. Kommunismens sammenbrud har jo afsløret store og uholdbare økonomiske uligheder i vort eget område, tænk bare på det tidligere DDR, Polen og de baltiske lande. Også den umådelige fattigdom i mange ulande kan blive en direkte trussel mod den politiske stabilitet på globalt plan. Sammen med det stigende befolkningspres kan fattigdommen føre til økonomisk og politisk sammenbrud i de enkelte lande og medføre nye massive folkevandringer imod storbyerne og over grænserne.

Problemerne er altså blevet stadig mere grænseoverskridende. Vi kan jo bogstaveligt talt se og føle miljøproblemerne i Østeuropa og i den tredje verden. Forureningen af de pol-

ske floder har jo også betydning for vores havmiljø; produktionen af køleskabe i Kina medvirker til nedbrydningen af vores fælles ozonlag; faldefærdige atomkraftværker i Litauen forøger strålingsfaren hos os, og fældningen af de tropiske regnskove har betydning for hele klodens fremtidige klima.

Alle disse problemer har længe kun kunnet løses ved en fælles global og regional indsats. Det nye er, at mulighederne og perspektiverne for en nødvendig fælles indsats så afgjort er rykket meget nærmere efter afslutningen af den kolde krig. Der er i dag en udbredt accept af, at samspillet mellem demokratiske styreform, respekt for det enkelte menneskes rettigheder og en samfundsøkonomi, der bygger på markedsøkonomiske principper, netop rummer det samvirke, der er nødvendigt for at skabe grundlaget for en positiv samfundsudvikling også i de fattige ulande, og det er den erkendelse, vi skal bygge videre på.

Med opbruddet i det internationale system følger også et behov for nytænkning af centrale begreber i den internationale politik. Morgendagens udfordringer kan ikke løses med gårsdagens midler. Vi må kigge nærmere på forældede begreber som ikkeindblanding i indre anliggender og suverænitet, for nutiden kræver fælles globalt ansvar for stabilitet, beskyttelse af mindretals- og menneskerettigheder samt fredelig sameksistens og bilæggelse af konflikter.

Transnationale selskaber, arbejdskraftens og kapitalens frie bevægelighed, moderne informationsteknologi og massekommunikation er alt sammen noget, som overskrider de suveræne staters grænser, og dermed har begrebet national suverænitet ændret karakter. Mangen diktator har i ly af princippet om ikkeindblanding i indre anliggender undertrykt sin befolkning uden at behøve at frygte indgriben fra det internationale samfund. Det bør det være slut med, og midlet hertil, de såkaldte humanitære interventioner, har vi allerede hjemmel til i FN-pagten.

Forbeholdet om indre anliggender kan ikke påberåbes, hvis der er tale om en trussel mod international fred og sikkerhed. I situationer med menneskerettighedskrænkelser, der fører til massive flygtningeproblemer eller til regionale spændinger, kan man tale om en trussel imod freden, og det berettiger FN's Sikker-